

у 2 рази більше. Це б частково зупинило зняття депозитів з рахунків і їх розпорошення.

Отже, запропоновані методи розраховані на короткостроковий та довгостроковий період по стабілізації ситуації з валютним курсом та відновленню довіри до банківської системи. Щоб методи регулювання економіки були вдалими їх потрібно застосовувати у потрібний час, а не ситуативно чи спонтанно, що має місце в Україні.

Катерина СОКОЛОВА

аспірант кафедри податків і митної справи

Національний університет ДПС України

Науковий керівник

д.е.н., професор, Рінна С.П.

ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ У КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНІЙ РОБОТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

З формуванням ринкових відносин в Україні, проходження процесу їх реформування та приведенням у відповідність до міжнародних стандартів ведення сучасного бізнесу, актуальними стають питання розвитку теорії економічного ризику та практичного її застосування не тільки у діяльності суб'єктів господарювання, але і в роботі контролюючих органів та управління ними. Останнім часом все більше уваги приділяється підготовці спеціалістів в області моніторингу ризиків, проведенні їх аналізу, оцінки та прийнятті ризикового рішення.

Не можна сказати, що у вітчизняній економіці проблема ризику нова. Однак відношення до ризику завжди було суперечливим і неоднозначним.

Посилення інтересу до ризику в господарській діяльності пов'язано з проведенням постійних економічних реформи. Господарське середовище стає все більш ринковим, вносить в діяльність підприємств невизначеність, розширює зони ризикових ситуацій тощо.

У сучасній економічній науці й практиці господарювання поступово формується термінологічна база теорії ризиків. Важливою проблемою є розробка методик щодо оцінки ризику в різних сферах економічної діяльності та оволодіння методами та способами менеджменту ризиків.

Для розуміння динамічної природи постійно виникаючих нових загроз у податковій сфері потрібні нові технології і аналітичні концепції, які призначені для дослідження малоймовірних подій, що мають несприятливі наслідки для бюджету країни та для економіки в цілому.

Управління ризиками не є чарівною формулою, яка завжди буде давати правильні відповіді. Це спосіб роботи та мислення, який дасть кращі відповіді на кращі запитання. Управління ризиками є інструментом для прийняття рішень і сприяє фіскальній службі в досягненні її цілей. А загальна та базова ціль – наповнити дохідну частину бюджету та уникнути бюджетних втрат за податковими ризиками. Ця вигода створюється, зберігається чи знищується управлінськими рішеннями, які варіюються від закладення стратегії щоденної діяльності фіскальної служби до виконання поточних завдань.

Невід'ємною частиною рішень є розпізнання ризику та можливостей. Це вимагає того, щоб в процесі управління була врахована інформація про внутрішнє та зовнішнє середовища, задіяні цінні ресурси та перебудовувалась діяльність згідно змінних обставин. Ніяка служба не діє у середовищі, позбавленому ризиків, і управління ризиками не створює такого середовища. Управління ризиками, дає можливість керівництву фіскальної служби діяти ефективніше у середовищі, наповненому ризиками.

У кожній сфері діяльності держави для ефективного управління ризиками слід приділити увагу таким питанням загального характеру:

Що може трапитися (виявлення потенційного ризику)? У кожній сфері необхідне постійне та регулярне вивчення реальної ситуації, включаючи строгу наукову оцінку наявних тенденцій, можливостей, небезпек, ймовірності їх виникнення та очікуваного впливу.

Що важливо (оцінка). Встановивши, що може трапитися, керівництво повинне сформулювати оціночні судження про бажаність чи небажаність різних результатів, враховуючи, наприклад, важливість забезпечення надійної роботи служби, переваги, які принесе та чи інша інновація, або місце розглянутої діяльності в рамках суспільного договору між державою та її громадянами.

Що можна зробити (дії)? Встановивши, що є важливим, керівництво повинно скласти план того, яким чином уникнути, пом'якшити, передбачити чи іншим чином проконтролювати потенційний ризик, враховуючи в цьому плані і фактор невизначеності. У деяких випадках важливо мати запасний план на випадок непередбаченого розвитку подій.

Що відбулося (аналіз)? Вчинивши будь-які дії на початковому етапі, керівництво, уповноважене на виконання функцій та представлення інтересів держави повинно проаналізувати, чи був досягнутий очікуваний ефект, чи слід внести поправки в існуючу оцінку ризику і чи потрібно робити подальші дії. Все це повинно супроводжуватися ефективним обміном інформацією як з тими, хто може зазнати збитків у зв'язку з розглянутим ризиком, так і з тими, хто може допомогти впоратися з цим ризиком тощо.

Головними бар'єрами, що заважають ефективній оцінці ризику при прийнятті управлінських рішень, є наступні:

- відсутність планування – часто рішення доводиться приймати в поспіху, а оцінка ризику, при відсутності готової інформації та неможливості передбачити, які проблеми можуть виникнути є неповною і неточною;

- обмеженість ресурсів – планування рекомендується проводити на основі оптимальних припущень;

- короткі періоди планування – за «традицією» особи, на яких покладені функції із управління та прийняття законотворчих рішень більше уваги приділяють офіційним заявам, ніж довгостроковій реалізації програм і надання послуг, у процесі яких можна було б зрозуміти існуючі ризики (хоча зараз по трошки ситуація змінюється, оскільки все більший акцент робиться на практичній роботі);

- нестача високоякісної актуальної інформації;

- нестача у відомства кваліфікованих кадрів, досвіду та інструментарію;

- складність точної оцінки ризиків і можливостей, досягнення розумного балансу між ними;

- боязнь невдачі, що перешкоджає інноваціям;

- в деяких випадках – політичний дискомфорт у зв'язку з необхідністю відкритого визнання ризику тощо.

Ці бар'єри необхідно подолати, діючи практичними методами. Вони демонструють необхідність забезпечити адекватну і актуальну оцінку ризиків і сформуванню довідкової бази даних, щоб, приймаючи рішення керівники та їхні консультанти, мали в своєму розпорядженні все необхідне, а також створити стимули і організаційну культуру, яка підтримує добре продуманий ризик.

Ще один спосіб забезпечити наявність потрібної інформації в потрібний час – це зробити аналіз ризику обов'язковою частиною існуючих процесів планування та прийняття робочих рішень.

Отже, сьогодні, за умов сучасного ведення бізнесу, глобалізаційних та інтеграційних процесів ринкової економіки суб'єктам господарювання доводиться вчитися здійснювати підприємницьку діяльність в умовах зростаючої невпевненості ситуації та мінливості економічного середовища. Відповідно і контролюючі органи у своїй контрольно-перевірочній роботі повинні враховувати характер та поведінку суб'єктів господарювання за таких обставин. У підприємця постійно виникає неясність та невпевненість в отриманні очікуваного кінцевого результату – прибутку, а, отже, зростає ризик, тобто небезпека невдачі, непередбачених втрат. Пов'язано це з особливостями підприємницької діяльності в умовах ринкових відносин.

В умовах ринкової економіки роль контролюючих органів зводиться лише до законодавчого регулювання та контролю за дотриманням встановлених норм та правил здійснення підприємницької діяльності суб'єктами господарювання – платниками податків, які за умов ринкової економіки, мають повну економічну свободу. Контролюючі органи, виконуючи регуляторну та контрольну функції, зустрічаються із непевністю в отриманні податкових надходжень за результатами відпрацювання ризиків, виявлених у діяльності суб'єктів господарювання, і, як наслідок – уникнення податкових втрат бюджету. Тому ми вважаємо, що для якісного проведення своєї роботи контролюючі органи також повинні йти в ногу з часом, знати та розуміти сучасні методи ведення бізнесу та використовувати у своїй контрольно-перевірочній роботі передові методи управління та попередження втрат бюджету, що також породжуються ризиками в діяльності суб'єктів господарювання.

Світлана СТЕГУРА
студентка економічного факультету
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки актуальним залишається питання створення оптимальних умов для розвитку підприємницької діяльності. Безпосередній вплив на функціонування суб'єктів господарювання має фіскальна політика держави. Сьогодні, на жаль, платники податку, як правило, негативно сприймають більшість законодавчо встановлених податків, зокрема, діючий механізм адміністрування податку на додану вартість (ПДВ).